

Broj:176
Podgorica,24.03.2022.god.

**AGENCIJA ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA
GLAVNOG GRADA D.O.O.**

**GODIŠNJI PROGRAM UPRAVLJANJA
ZA PARK PRIRODE "KOMOVI"
NA TERITORIJI GLAVNOG GRADA
ZA 2022.GOD**

Mart, 2022.godine

SADRŽAJ

I PRAVNI OSNOV

II CILJEVI ZAŠTITE, OČUVANJA, UNAPREĐENJA I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA
ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

III TRENUTNO STANJE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

IV PROGRAM UPRAVLJANJA ZA 2022.GODINU

V PRIORITETNE MJERE I AKTIVNOSTI ZA 2022.GODINU

VI FINANSIRANJE

I PRAVNI OSNOV

Godišnji Program upravljanja za Park prirode "Komovi" na teritoriji Glavnog grada donosi se u skladu sa članovima 58 i 59 Zakona o zaštiti prirode („Sl.list CG“, br.54/16), članom 6 Odluke o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Glavnog grada" Podgorica (Sl. list CG - opštinski propisi, br. 24/16 od 27.05.2016, 054/19 od 30.12.2019) i Planom upravljanja za Park prirode "Komovi" na teritoriji Glavnog grada 2022-2026.godine (usvojen na XXX sjednici Skupštine GG 27.decembra 2021.god.), kojima je propisano da Društvo donosi godišnji program upravljanja, a koji na prijedlog izvršnog direktora usvaja Savjet Društva, a saglasnost daje nadležni organ lokalne uprave, Sekretarijat za prostorno planiranje i održivi razvoj.

II CILJEVI ZAŠTITE, OČUVANJA, UNAPREĐENJA I ODRŽIVOG KORIŠĆENJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Jednogodišnji Plan upravljanje sadrži ciljeve i aktivnosti koje su predviđene Planom upravljanja parka prirode „Komovi“ 2022-2026.godine koje je neophodno uspostaviti ali i kontinuirano obavljati: zaštita i nadzor nad prirodnim vrijednostima Parka i kontrola korisnika Parka, kao i održivo korišćenje prirodnih dobara Parka.

U okviru Petogodišnjeg plana upravljanja Parka prirode "Komovi" na teritoriji Glavnog grada za 2022-2026. godine identifikovane su tri uvezane funkcije (zaštita, razvoj i logistička podrška) koje imaju za cilj sprovođenje i unapređenje mjera kojima će se ostvariti glavni cilj koje treba ispuniti - zaštita i održivo korišćenje zaštićenog područja.

S tim u vezi Petogodišnjim planom definisano je 13 strateških i 30 operativni ciljeva koji su kroz godišnji Program upravljanje prepoznati i razrađeni i to:

1. Očuvanje prioriternih vrsta i staništa,
2. Smanjenje prepoznatih pritisaka na biodiverzitet,
3. Doprinos u borbi protiv klimatskih promjena,
4. Pospješivanje poljoprivrednu proizvodnju,
5. Podržavanje održivog šumarstva,
6. Podržavanje razvoja održivog turizma,
7. Podsticanje ruralnog razvoja,
8. Unaprijeđivanje administrativnih kapaciteta,
9. Unaprijeđivanje ljudskih kapaciteta,

10. Unaprijeđivanje tehničkih kapaciteta,
11. Uspostaviti saradnju sa akterima,
12. Unaprijediti finansijsku održivost,
13. Edukacija i podizanje svijesti aktera.

Realizacijom 5-godišnjeg plana upravljanja kroz jednogodišnje planove rada Upravljača postiže se unapređenje stepena zaštite prostora, održivo korišćenje, promocija i prezentovanje značaja zaštite prirodnih dobara.

Kroz jednogodišnji program definišu se prioritete aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine.

Uslovi rada

Agencija za upravljanje zaštićenim područjima Podgorice je uspostavljena marta 2021.god. i upravlja sa četiri zaštićena područja na teritoriji GG (PP "Komovi, PP "Rijeka Zeta", SP Pećina "Magara" i uskoro SP park šuma "Gorica").

U skladu sa Odlukom o osnivanju Društva i zakonom o zaštiti prirode Agencija obavlja poslove zaštite, unaprjeđenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja, obezbjeđuje službu zaštite, obezbjeđuje sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite, prati stanje u zaštićenim područjima, kao i priprema i donosi planove i programe upravljanja zaštićenim područjima.

Da bi se sve planirane aktivnosti koje su predviđene Planom upravljanja i Programom upravljanje mogle sprovesti, Agencija treba da ima uspostavljenu strukturu i odgovarajuće kadrovske kapacitete, na čijem uspostavljanju treba da radi.

S tim u vezi Agencija u 2022.godine planira formiranje i opremanje Rendžerske službe, jačanje kapaciteta Stručne službe, uspostavljanje procedura i pravila, kao i uspostavljanje saradnje sa stručnim i naučno istraživačkim institucijama u cilju uspostavljanja efikasnog upravljanja, zaštite i očuvanja zaštićenog područja parka prirode Komovi, kao i ostalih zaštićenih područja na teritoriji Glavnog grada.

U 2022.god. odpočeće se sa implementacijom prioriteta aktivnosti i mjera koje će doprinijeti realizaciji i ispunjavanju postavljenih ciljeva koji su definisani Planom upravljanja.

III TERNUTNO STANJE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Stanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja se može generalno povoljno ocijeniti ali treba istaći sve više prepoznatih pritisaka na teritoriji parka kao što su neodrživa eksploatacija šuma, požari, krivolov, nelegalna gradnja, neodrživo sakupljanje borovnica, napuštanje pašnjaka i neodrživo korišćenje vodenih objekata koji su identifikovani kroz Plan upravljanja, obilasku terena i razgovore sa relevantnim akterima. Do sada nijesu rađene detaljne analize, a sprovedena terenska istraživanja nijesu dovoljna da bi se dala objektivna ocjena stanja i kvantifikovali uticaji po biodiverzitet i druge vrijednosti Parka.

IV PROGRAM UPRAVLJANJA ZA 2022.GODINU

Slijedeći operativne ciljeve koji su postavljeni kroz Plan upravljanja, Agencija će raditi na sljedećim prioritetima:

1. Zaštita

1.1 Očuvanje prioritetnih vrsta i staništa

Prioritet Agencije u pogledu očuvanja i praćenja stanja biodiverziteta u narednom periodu će biti dalja istraživanja vrsta i staništa za zaštitu kao i utvrđivanje njihovog nultog stanja. S tim u vezi neophodna je dalja saradnja sa stručnim institucijama Agencijom za zaštitu životne sredine, Prirodnjačkim muzejom, kao i sa naučno – istraživačkim institucijama Prirodno-matematičkim fakultetom, Univerzitetom Donja Gorica i Fakultetom za geografiju na identifikaciji prioritetnih vrsta i staništa, predlaganju aktivnih mjera zaštite i njihovo praćenje.

Kroz projekat "Uspostavljanje NATURA 2000 u Crnoj Gori" sprovedeće se istraživanja na području parka što ima za cilj dobijanje vrijednih podataka o staništima i vrstama i njihovoj brojnosti. Dodatno, radiće se obuke za stručni kadar Agencije za rad na terenu i korišćenju aplikacije FULCRUM.

Uspostaviće se saradnja sa NVO "Centar za zaštitu i proučavanje ptica" u cilju praćenja vrsta, analizi stanja i pripremi preporuka u cilju zaštite značajnih vrsta i njihovih staništa u zaštićenim područjima na teritoriji Glavnog grada Podgorica.

U skladu sa obavezama upravljača planira se sakupljanje podataka o biljnim i životinjskim vrstama kako bi se formirala baza podataka u funkciji upravljanja, korišćenja i praćenja stanja zaštićenog područja, a za potrebe uspostavljanje sistema savremenog upravljanja zaštićenim područjem.

Posebna pažnja posvetiće se zaštite šuma, Agencija će nastaviti saradnju i koordinacija sa Upravom za šume, kao i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i

vodoprivrede, kroz koju će se formirati posebna Komisija čiji članovi će se sastojati od predstavnika Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprave za šume, Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Uprave za inspekcijske poslove i Agencije za zaštitu životne sredine, koja će pripremiti detaljnu analizu pojedinih šumskih odijeljenja i dati konkretne preporuke za sanaciju područja, kao i predložiti preporuke za buduće planiranje i korišćenje šuma.

Rendžeri i šumarska inspekcija će planirati zajedničke obilaske terena u cilju nadzora i kontrole gazdinskih jedinica Vučji potok i Opasanica koje su u okviru zaštićenog područja.

Pratiće se i vršiti kontrole Lovišta posebne namjene koje je u granicama zaštićenog područja i realizacije programa lovišta.

1.2 Smanjenje prepoznatih pritisaka na biodiverzitet

U cilju smanjenja prepoznatih pritisaka na području Parka, Agencija će kroz različite vidove saradnje otpočeti sa konkretnim aktivnostima kako bi prepoznate pritiske smanjila.

Aktivnosti na prevenciji požara na kojima će se raditi u narednom periodu su:

- U periodu kad je povećana opasnost od požara (proljeće, jesen) organizovaće se rad rendžerske službe na osmatranju.
- U saradnju sa Službom zaštite i spašavanja GG pripremiće se protokol u cilju koordinacije i postupanju prilikom požara, organizovaće se edukacija lokalnog stanovništva i rendžera.
- Kroz donacije Agencija planira nabavku protivpožarne opreme.

Aktivnosti na sprečavanju krivolovova na kojima će se raditi u narednom periodu su:

- Uspostaviće se saradnja sa Lovačkim savezom, naučno istraživačkim institucijama i nevladinim organizacijama koje se bave monitoringom divljih vrsta kako bi se razmjenile informacije i sakupili neophodni podaci u cilju pripreme popisa i distribucije lovnih vrsta na teritoriji Parka.
- Zajednički izlasci na teren u cilju praćenja stanja lovnih vrsta radiće se periodično.

Aktivnosti na sprečavanju nelegalne gradnje na kojima će se raditi:

- Uspostaviće se saradnja i koordinacija sa inspekcijom prostora i ekološkom inspekcijom u cilju kontrole i nadzora nad aktivnostima koje se dešavaju na prostoru parka.
- Posebno će se raditi na komunikaciji sa korisnicima prostora radi boljeg razumjevanja zaštite i značaja očuvanja prostora parka.
- Formiraće se ekspertski tim koji će raditi na izradi Smjernica za očuvanje kulturnog nasleđa (katuna) u skladu sa principima održive tradicionalne gradnje u PP "Komovi".

Aktivnosti na sprečavanju neplanskog odlaganja otpada na kojima će se raditi:

- Planiraju se aktivnosti na mapiranju divljih odlagališta otpada.
- U saradnji sa d.o.o. "Čistoća" i NVO organizacijama organizovaće se akcije čišćenja i postavljanja korpi na 5 ključnih lokacija u parku.

Aktivnosti na sprečavanju neodrživog branja borovnica na kojima će se raditi:

- U saradnji sa lokalnim stanovništvom mapiraće se lokaliteti sa borovnicama.
- Nadzor i kontrolu ovih lokaliteta vršiće rendžeri.

1.3 Pospješivanje poljoprivredne proizvodnje

U cilju očuvanja kulturnih vrijednosti i pospješivanja poljoprivredne proizvodnje na području Parka radiće se na brendiranju kučkog sira, dobijanju oznake porijekla za kučki sir, uspostavljanju modela saradnje sa Udruženjem stočara, obuci stočara i stručnih kadrova Agencije i promociji kučkog sira u saradnji sa Tržnicama i Turističkoj organizaciji Podgorica.

2. Razvoj

2.1 Razvoj održivog turizma

U cilju zaštite i nadzora prostora parka prirode planirano je postavljanje kontrolnih kućica i rampi na tri lokaliteta na području parka. S tim u vezi neophodno je planirati zapošljavanje radnika koji će vršiti nadzor i evidenciju svih posjetilaca koji ulaze u park. Paralelno će se razmotriti i opcije i modeli naplate ulaza u park, kao i drugih oblika naknada.

Nastaviće se saradnja sa Turističkom organizacijom Podgorica i turističkim agencijama na ispitivanju i analizi turističkog tržišta u cilju identifikacije i razvijanja novog turističkog proizvoda.

U cilju obilježavanja zaštićenog područja nastaviće se aktivnosti na postavljenju info i edukativnih tabli, kao i odgovarajućeg mobilijara. Rendžerska služba u saradnji sa Rendžerskom službom PP Komovi na teritoriji opštine Andrijevića i planinarskim savezom radiće na čišćenju pješačkih staza i njihovoj markaciji.

3. Logistika

3.1 Unapređenje ljudskih, administrativnih i tehničkih kapaciteta

3.1.1 Formiranje Rendžerske službe

Glavni fokus Agencije će biti formiranje i opremanje Rendžerske službe. Kako bi adekvatno ispunjavali svoje obaveze i zadatke u narednom periodu uspostaviće se specifične procedure i standardi za planiranje, organizovanje, obavljanje posla i izvještavanje o radu rendžera. Kroz Program obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje nadzornika u zaštićenim područjima organizovaće se posebna edukacija za rendžera iz oblasti zaštite prirode, prve pomoći i protivpožarne opreme, turističkih i kulturnih vrijednosti zaštićenog područja.

U skladu sa Pravilnikom o uniformi tokom 2022.godine Agencija planira nabavku uniformi i službenih legitimacija. Planira se adaptacija prostora u skladu sa standardima i zahtjevima koje treba da ispunjava prostorija za držanje oružja za Rendžersku službu, nabavka kola, oružja i sredstava prinude.

Čuvanje i nadzor su stalne aktivnosti rendžera u cilju preventivne zaštite prirodnih vrijednosti i staništa, a sprovodiće se u saradnji sa ostalim inspekcijama i korisnicima prostora.

3.2 Unaprijediti finansijsku održivost

Agencija će nastaviti da prati rokove za pozive i obezbjeđuje učešće na projektima, priprema projektne ideje, izrađuje projekte u skladu sa mjerama datim u petogodišnjim planovima upravljanja, tehnički ih uskladjuje sa zahtjevanom formom i kandiduje za finansiranje kod međunarodnih institucija i donator.

Komunikacija i povezivanje sa komercijalnim subjektima sa ciljem obezbjeđivanja dobijanja sredstava i donacija za realizaciju projekata u Parku.

3.3 Saradnja sa akterima

1. Saradnja i partnerstvo sa lokalnim stanovništvom

Planira se stalna saradnja rendžerske i stručne službe sa korisnicima prostora (lokalnim stanovništvom) u cilju informisanja i boljeg razumjevanja zaštite i valorizacije prostora, kao i aktivnosti koje su dozvoljene u određenim zonama zaštite u skladu sa Odlukom i Pravilnikom o unutrašnjem redu.

2. Saradnja sa nevladinim organizacijama

Postoji stalna saradnja sa NVO "Centar za zaštitu i proučavanje ptica" i NVO "Green home" na posebnim inicijativama i projektima i planira se nastavak istih i u 2022.god.

3. Saradnja sa međunarodnim organizacijama

Uspostavljena je dobra saradnja sa EU, ambasadama i međunarodnim organizacijama kroz fondove, javne pozive i zajedničke inicijative. U 2022.god. planiran je početak projekta GEF 7 za biodiverzitet koji će se implementirati preko UNDP i Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, a planirane su aktivnosti na zaštiti i očuvanju zaštićenih područja koje uključuje park prirode Komovi.

4. Saradnja sa nadležnim ministarstvima i institucijama

- Nastavak saradnje sa Ministarstvom ekologije, urbanizma i prostornog planiranja, Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Uprave za šume, Lovačkim savezom
- Saradnja sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i Granične policije u cilju bolje povezanosti/pokrivenosti na teritoriji parka
- Nastavak saradnje sa Turističkom organizacijom Podgorica u cilju promocije i valorizacije zaštićenih područja i kreiranja novog turističkog proizvoda
- Saradnja sa naučno-istraživačkim institucijama u cilju dobijanja novih podataka i informacija o vrstama i staništima
- Saradnja sa Upravom za inspekcijske poslove (ekološka, šumarska inspekcija, inspekcija prostora) u cilju nadzora i kontrole zaštićenog područja
- Saradnja sa opštinama Kolašin i Andijevica na čijim se teritorijama prostire Park prirode u cilju zajedničkih aktivnosti na zaštiti prirodnih vrijednosti parka

5. Saradnja sa organizacijama u sistemu Glavnog grada

- Kontinuirana saradnja sa Sekretarijatom za prostorno planiranje i održivi razvoj
- Saradnja sa Službom zaštite i spašavanja u cilju koordinacije i postupanju prilikom požara, kao i edukaciji stanovništva i rendžera.
- Saradnja sa Putevima d.o.o u cilju koordinacije na održavanju putne infrastrukture u zoni parka
- Saradnja sa Čistoćom d.o.o u cilju organizacije čišćenja parka i nabavke i postavljanja kontejnera

6. Saradnja sa informativnim glasilima i stručnim časopisima

Prikazivanje, odnosno promocija prirodnih vrijednosti PP"Komovi" nastaviće se u 2022.god. i to kroz medijsko prikazivanje rezultata i uspjeha na očuvanju i unapređenju zaštićenog područja (dnevne novine, časopisi, radio, televizija), snimanje popularno edukativnih programa i štampanje brošura i priručnika.

3.4 Edukacija i podizanje svijesti aktera

Posebna pažnja posvetiće se edukaciji i jačanju svijesti šire javnosti o značaju zaštite prirode i to kroz edukativne programe tkz. škole u prirodi, specijalne TV emisije i "citizen science" programe koji podrazumijevaju učešće šire nestručne javnosti na volonterskoj osnovi u programe prepoznavanja i praćenja biljnih i životinjskih vrsta.

V PREGLED PRIORITETNIH MJERA I AKTIVNOSTI ZA 2022.GODINU

Tabelarni prikaz prioritetnih mjera i aktivnosti sa indikatorima, izvršiocima, procjenom troškova i dinamikom realizacije koji proizilaze iz Petogodišnjeg Plana upravljanje za PP"Komovi" na teritoriji GG, a koji je sastavni dio Godišnjeg Programa rada Agencije. Predloženi indikatori poslužiće za praćenje implementacije ciljeva i aktivnosti koji su dati kroz ovaj program.

BR.	AKTIVNOST	INDIKATOR	IZVRŠIOCI	PROCJENA TROŠKOVA	VREMENSKI OKVIR
ZAŠTITA					
Dugoročni cilj br.1					
Očuvati prioritetne vrste i staništa					
Operativni cilj 1: Do 2026. održati površine prioritetnih staništa					
1.	Inventarizacija i terenska provjera potencijalnih Natura 2000 staništa i vrsta	Inventarizacija i terenska provjera sprovedena	AUZP Agencija za zaštitu životne sredine PMF CZIP NVO	Aktivnost u okviru projekta "Uspostavljanje NATURA 2000 područja u Crnoj Gori"	maj-septembar
2.	Terensko GPS kartiranje i evidentiranje uz pomoć N2000 formulara i definisanje konkretnih mjera zaštite prioritetnih staništa	Kartirana N2000 staništa Pripremljen Akcioni plan sa definisanim mjerama zaštite	EPA AUZP PMF CZIP NVO	Aktivnost u okviru projekta "Uspostavljanje NATURA 2000 područja u Crnoj Gori"	maj-oktobar
3.	Formiranje radne grupe za identifikacija prioritetnih vrsta Identifikacija prioritetnih vrsta i priprema monitoring protokol	Radna grupa formirana Identifikovane vrste prioritetne vrste i staništa Monitoring protokol pripremljen	EPA AUZP PMF CZIP NVO	Aktivnost u okviru projekta "Uspostavljanje NATURA 2000 područja u Crnoj Gori"	Septembar-decembar
Očuvati prioritetne vrste i staništa					
Operativni cilj 2: Do 2025. uspostaviti informacionu bazu o biodiverzitetu Park					
1.	Sakupiti literaturne i ostale podatke o flori i fauni sa područja Parka	Podaci sakupljeni	AUZP Naučno istraživačke institucije	n/a	januar-decembar
2	Otpočeti sa formiranjem baze podataka o biodiverzitetu Parka,	Baza podataka razvijena	AUZP donatori	3.000	kontinuirano

	uključujući i GIS podatke				
3.	Uspostaviti saradnju sa relevantnim instiucijama u cilju naučno istraživačkog rada	Memorandum o saradnji pripremljen Broj naučno istraživačkih radova vezano za biodiverzitet Parka	PMF – fakultet biologije EPA CZIP Prirodnjački muzej	n/a	kontinuirano
Dugoročni cilj 2					
Smanjiti prepoznate pritiske na biodiverzitet					
Operativni cilj 3: Do 2024. godine zaustaviti neodrživo branje borovnica					
1.	Saradnja sa lokalnim stanovništvom i mapiranje površine borovnjaka	Urađeno mapiranje površine borovnjaka	AUZP	n/a	Jun-jul
2.	Organizovati sistem nadzora i kontrole	Broj nadzora	Rendžerska služba Služba zaštite	n/a	kontinuirano
Smanjiti prepoznate pritiske na biodiverzitet					
Operativni cilj 4: Do 2025. godine zaustaviti sve oblike neodrživog korišćenja šuma					
1.	Aktivno saradivati sa nadležnim Ministarstvom i Upravom za šume u izradi novih i reviziji postojećih programa/planova gazdovanja šumama	Plan gazdovanja šumama revidovan	MPŠV UŠ AUZP EPA	n/a	kontinuirano
2.	Formirati Komisiju za definisanje modela saradnje i koordinaciju aktivnosti u Parku Priprema analize stanja šuma i plan nadzora, mjera posebne zaštite i revitalizacije degradiranih lokacija	Komisija formirana Analiza stanja pripremljena	AUZP MPVŠ MEUPP EPA	1.500	februar jun-septembar
3.	Zajedničke akcije šumarske inspekcije i rendžerske službe (sistem patrola i osmatranja)	Broj terenskih obilazaka Broj prijava	Šumarska inspekcija Rendžeri	1.500	maj- septembar
Smanjiti prepoznate pritiske na biodiverzitet					
Operativni cilj 5: Do 2025. eliminisati pojavu antropogenih požara na teritoriji Parka					
1.	Uspostaviti saradnju sa Službom zaštite i spašavanja Priprema protokola o preventivnom djelovanju u slučaju požara	Saradnja uspostavljena Protokol pripremljen	AUZP Služba zaštite i spašavanja	n/a	februar-mart
2..	Izvršiti nabavku i raspodjelu	Nabavljena	AUZP	5.675	april

	opreme za gašenje požara na terenu	protivpožarna oprema	Lokalno stanovništvo Udruženje stočara Fond za razvoj Kuča donator		
3.	Priprema programa edukacija i organizovati edukaciju rendžera i rendžera volontera o preventivnom djelovanju u slučaju požara	Rendžeri, rendžeri volonteri obučeni	AUZP	600	maj
4.	Organizovanje edukacije lokalnog stanovništva o kontroli vatre i djelovanju u slučaju požara	Edukacija lokalnog stanovništva sprovedena	AUZP	600	maj
Smanjiti prepoznate pritiske na biodiverzitet					
Operativni cilj 6: Do 2025. godine spriječiti krivolov na ciljne vrste na ciljnim lokalitetima					
1.	Prikupiti informacije u saradnji sa lovačkim organizacijama, naučno istraživačkim institucijama i NVO u cilju popisa i distribucije lovnih vrsta na teritoriji Parka	Prikupljene informacije lovnih vrsta	Lovački savez, PMF NVO	n/a	jun
2.	Postavljanje kamera za praćenje divljači i priprema monitoring protokola ciljnih vrsta	Kamere za praćenje divljači postavljene	AUZP NVO CZIP	n/a	jun
3.	Nabavka i postavljanje kućica za ptice	Kućice za ptice postavljene	AUZP CZIP	450	jun
4.	Nabavka i postavljanje hranilišta za divljač	Hranilišta za divljač postavljena	AUZP CZIP	400	jun
Smanjiti prepoznate pritiske na biodiverzitet					
Operativni cilj 7: Do 2024.god. zaustaviti neplansku gradnju					
1.	Formiranje radne grupe za izradu smjernica za očuvanje kulturnog nasleđa (katuna) u skladu sa principima održive tradicionalne gradnje u PP "Komovi"	Smjernice izradjene	Ministarstvo ekologije i prostornog planiranja, Sekretarijat za prostorno planiranje i održivi razvoj, Glavni gradski arhitekta, Istarski institut	3.000	mart-maj
2.	Saradnja sa inspekcijama Pripremiti model	Saradnja sa inspekcijom uspostavljena	Komunalna inspekcija, Rendžeri,	n/a	kontinuirano

	monitoringa i kontrole nad gradnjom objekata unutar Parka		inspekcija prostora		
Smanjiti prepoznate pritiske na biodiverzitet					
Operativni cilj 8: Do 2024.god. spriječiti neplansko odlaganje otpada					
1.	Izvršiti popis odlagališta otpada u Parku	Mapa deponija i odlagališta otpada pripremljena	Čistoća doo AUZP Ekološka inspekcija	500	maj
2.	Organizovati akcije čišćenja	Neplanska odlagališta otpada sanirana	AUZP Čistoća doo	500	jun
3.	Postavljanje infrastrukture za propisno odlaganje i selekciju otpada (korpe)	Korpe i kontejneri postavljeni (na 5 ključnih lokacija)	AUZP Čistoća donator	500	jul
Dugoročni cilj br.3					
Doprinijeti borbi protiv klimatskih promjena					
Operativni cilj 9: Do 2024.god. spriječiti degradaciju vodenih objekata u Parku					
1.	Saradnja sa HMZ/UV u cilju mapiranja vodenih objekata u Parku	Vodeni objekti mapirani	Uprava za vode HMZ	n/a	mart-jun
Doprinijeti borbi protiv klimatskih promjena					
Operativni cilj 10: Do 2026. povećati kapacitet šuma za čuvanje ugljenika za najmanje 20%					
1.	Mapirati opožarene i degradirane šumske lokalitete (nulto stanje)	Opožarne površine mapirane	Uprava za šume, AUZP	n/a	septembar
RAZVOJ					
Dugoročni cilj br.4					
Pospješiti poljoprivrednu proizvodnju u Parku					
Operativni cilj 11: Do 2025. održati isti broj katuna i stočara na teritoriji Parka u odnosu na nulto stanje					
1.	Započeti popis aktivnih katuna i struktura gazdinstva	Pripremljen popis	AUZP Fakultet za mljekarstvo	n/a	Maj-jun
2.	Uspostaviti saradnju sa Biotehničkim fakultetom	Saradnja uspostavljena	AUZP Fakultet za mljekarstvo	n/a	april
Pospješiti poljoprivrednu proizvodnju u Parku					
Operativni cilj 12: Do 2026. unaprijediti tržište poljoprivrednih proizvoda					
1.	Pripremiti zahtjev, specifikaciju i čekliste za dobijanje oznake porijekla za kučki sir	Zahtjev pripremljen i predat na odobranje Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Dobijena oznaka	AUZP Udruženje stočara MPŠV	1.000	April-maj

		porijekla za kučki sir			
2.	Pripremiti ugovor sa udruženjem stočara vezano za pravila i internu kontrolu za verifikaciju kučkog sira	Ugovor pripremljen	AUZP Udruženje stočara Kuči	n/a	April
3.	Edukacija stočara o kvalitetu i bezbjednosti proizvoda	Broj edukovanih stočara	Udruženje stočara Kuči Biotehnički fakultet	Kroz studijsku posjetu Sloveniji-podrška MPŠV	mart-april
4.	Promocija poljoprivrednih proizvoda iz Parka	Broj promovisanih proizvoda	Tržnice d.o.o TOP Udruženje stočara Kuči	1.000	april-maj
5.	Organizovati sajam proizvoda iz Parka	Sajam organizovan	AUZP TOP Udruženje stočara Kuči Glavni grad	2.000	maj
Dugoročni cilj br. 5					
Podržati održivo šumarstvo					
Operativni cilj 13: Do 2025. unaprijediti održivo gazdovanje šumama					
1.	Davanje mišljenja/stručne ocjene o uticaju planiranih radnji, aktivnosti i djelatnosti na zaštićeno područje za planove i programe gazdovanja šumama za koje nije rađena procjena uticaja na životnu sredinu	Data mišljenja, sugestije Uspostavljena redovna komunikacija	Uprava za šume MPŠV	n/a	kontiurano
2.	Zajednički izlasci na teren sa Upravom za šume u cilju praćenja stanja šumskih kompleksa	Broj terenskih izlazaka	AUZP Uprava za šume Komisija	500	maj-septembar
Podržati održivo šumarstvo					
Operativni cilj 14: Do 2025. uspostaviti šumski red na najmanje 30% teritorije gazdinskih jedinica					
1.	Utvrđivanje lokacija gdje šumski red nije uspostavljen	Lokacije utvrđene	AUZP Uprava za šume MPŠV	n/a	maj
2.	Obilazak i kontrola šumskih sastojina nakon izvršene sječe	Sistem obilaska i patrola uspostavljen i redovno se sprovodi	AUZP Uprava za šume MPŠV	500	maj-septembar
Dugoročni cilj br. 6					
Podržati razvoj održivog turizma					
Operativni cilj 15: Do 2024. uspostaviti sistem upravljanja posjetiocima					
1.	Nabavka i postavljanje 3 kontrolne kućice i 3 rampe	Kontrolne kućice i rampe postavljene	AUZP Građevinska firma	14.000	jun
2.	Postavljanje signalizacije	Info table I	AUZP	3.000	jun

	(info table, edukativne table)	edukativne table postavljena	donatori		
3.	Postavljanje klupa	Klupe postavljene	AUZP donatori	1.300	jun
Podržati razvoj održivog turizma					
Operativni cilj 16: Do 2025. uspostaviti najmanje tri turistička proizvoda u Parku					
1.	Izvršiti analizu turističkog tržišta	Analiza sprovedena	AUZP TOP donator	800	mart
2.	Uspostaviti saradnju sa turističkim agencijama	Saradnja uspostavljena	Turističke agencije	n/a	kontinuirano
Dugoročni cilj br. 7					
Podstaknuti ruralni razvoj					
Operativni cilj 17: Unaprijediti kapacitete lokalnih zajednica za unapređenje ruralnog razvoja					
1.	Izvršiti procjenu potreba lokalne zajednice za unapređenje ruralnog razvoja	Edukativni program osmišljen	MPŠV Sekretarijat za preduzetništvo TOP donatori	n/a	april
Podstaknuti ruralni razvoj					
Operativni cilj 18: Do 2025. unaprijediti putnu i telekomunikacionu infrastrukturu					
1.	Uspostaviti saradnju sa Putevima doo vezano za sistem redovnog održavanja puteva	Sardnja uspostavljena	AUZP Putevi doo	n/a	kontinuirano
2.	Održavanje pješačkih staza unutar Parka	Pješačke staze sređene	AUZP Rendžeri Rendžeri parka prirode Komovi u opštini Andijevica	n/a	kontinuirano
3.	Uspostavljanje redovnih sastanaka sa lokalnim zajednicama o upravljanju parkom i pitanjima ruralnog razvoja	Održani sastanci	AUZP Lokalno stanovništvo	n/a	kontinuirano
LOGISTIKA					
Dugoročni cilj br.8					
Unaprijediti administrativne kapacitete					
Operativni cilj 19: Do 2023. Park ima usvojena relevantna akta i administrativne procedure					
1.	Pripremiti administrativne procedure i pravilnike Agencije	Procedure i pravilnici pripremljeni i usvijeni	AUZP	n/a	kontinuirano
Dugoročni cilj br. 9					
Uspostaviti saradnju sa akterima					
Operativni cilj 20: Park ima uspostavljene mehanizme saradnje sa lokalnim zajednicama i drugim					

1.	Formirati radno tijelo sa opštinama Andrijevića i Kolašin	Radno tijelo formirano Sastanci održani	AUZP Park prirode Komovi- Andrijevića Sekretarijat za životnu sredinu opština Kolašin	300	kontinuirano
Dugoročni cilj br.10					
Unaprijediti ljudske kapacitete Parka					
Operativni cilj 21: Do 2024. Park sprovodi plan internog usavršavanja kadrova					
1.	Pripremiti program edukacija rendžera	Program edukacije	AUZP UDG	Kroz program obrazovanja za osposobljavanje za zanimanje nadzornika u zaštićenim područjima	mart
2.	Organizovati obuku za rendžere	Obuka za rendžere organizovana	AUZP eksperti	1.500	april
3.	Izraditi vodič o prepoznavanju biljnih i životinjskih vrsta u Parku za rendžere	Vodič izrađen	AUZP	300	april
Dugoročni cilj br.11					
Unaprijediti tehničke kapacitete Parka					
Operativni cilj 22: Do 2024. Park posjeduje tehničku opremu za rad, monitoring, nadzor na terenu					
1.	Izvršiti nabavku kola za rendžersku službu	Oprema nabavljena	AUZP	18.000	mart
2.	Nabavka opreme- dron, kamere, fotoaparati, radio veza, mobilni telefoni, motorne sanke	Oprema nabavljena	AUZP donatori	15.000	oktobar
Unaprijediti tehničke kapacitete Parka					
Operativni cilj 23: Do 2024. Park ima opremljen objekat za boravak Službe zaštite unutar Parka					
1.	Izvršiti analizu postojećih objekata u opštinskom ili državnom vlasništvu koji bi bili adekvatni za potrebe Službe zaštite	Analiza postojećih objekata u opštinskom ili državnom vlasništvu pripremljena	AUZP Uprava za nekretnine GG	n/a	mart
Dugoročan cilj br.12					
Unaprijediti finansijsku održivost Parka					
Operativni cilj 24: Do 2025. Park ima uspostavljena najmanje tri mehanizma finansiranja					
1.	Pripremiti analizu finansijskih mehanizama	Finansijska analiza pripremljena	AUZP	800	mart-maj
Unaprijediti finansijsku održivost Parka					
Operativni cilj 25: Park godišnje ima najmanje jedan novi projekat finansiran kroz projektne grant šeme					
1.	Izvršiti obuku zaposlenih za	Obuke	AUZP	n/a	Po potrebi

	projektni menadžment	sprovedene			
2.	Uspostaviti redovnu komunikaciju sa potencijalnim donatorima (UN agencije, EU, ambasade, razvojne agencije, međunarodne nevladine organizacije, fondacije)	Komunikacija uspostavljena	UN agencije, EU, ambasade, razvojne agencije, međunarodne nevladine organizacije, fondacije)	n/a	kontinuirano
3.	Uspostaviti sistem praćenja poziva za grantove	Sistem praćenja poziva uspostavljen	AUZP	n/a	kontinuirano
4.	Pripremati najmanje jednu aplikaciju godišnje za grant pozive	Aplikacija pripremljena	AUZP	n/a	U skladu sa terminima za objavu javnih poziva
Dugoročni cilj br.13					
Edukovati i podizati svijest aktera					
Operativni cilj 26: Do 2025. Park sprovodi strateški plan komunikacije					
1.	Pripremiti plan komunikacije	Plan komunikacije pripremljen	AUZP	500	februar
2.	Unaprijediti i održavati websajt i otvoriti profile na društvenim mrežama	Otvoreni profile na FB, Instagram	AUZP CIS	500	februar
3.	Komunikacija sa medijima (TV i štampani mediji)	Broj pojavljivanja u medijima	AUZP mediji	n/a	kontinuirano
4.	Pripremiti info letak o Parku	Info letak pripremljen	AUZP	300	april
Edukovati i podizati svijest aktera					
Operativni cilj 27: Do 2024. Park ima uspostavljen sistem edukacije lokalnog stanovništva					
1.	Izvršiti procjenu edukativnih potreba lokalnog stanovništva u oblasti životne sredine i zaštite prirode	Procjena izvršena	AUZP	n/a	oktobar
Edukovati i podizati svijest aktera					
Operativni cilj 28: Do 2024. Park ima uspostavljen Program edukacije za škole na teritoriji Glavnog grada					
1.	Pripremiti edukativni program "Škola u prirodi"	Edukativni program pripremljen	AUZP donatori	1.000	mart
2.	U saradnji sa dječjim odmaralištem na Veruši organizovati edukativnu radionicu	Unaprijeđen stepen znanja učenika o potrebi zaštite prirode	Dječji savez Odmaralište Veruša AUZP	500	jun-jul
Edukovati i podizati svijest aktera					
Operativni cilj 29: Do 2024. Park ima uspostavljen program edukacije ključnih institucionalnih aktera					
1.	Izvršiti analizu edukativnih	Analiza	AUZP	n/a	oktobar

	potreba iz domena zaštite prirode za ključne institucije(Uprava za šume, MUP, sudstvo, tužilaštvo)	izvršena	donatori		
Edukovati i podizati svijest aktera					
Operativni cilj 30: Do 2023. Park ima uspostavljen volonterski program					
1.	Osmisliti volonterski program u Parku	Osmišljen volonterski program Broj volentera u Parku	AUZP rendžeri donatori	1.000	mart-april
2.	Promocija programa organizovanje akcija uz učešće volentera	Akcije sprovedene	AUZP rendžeri donatori	500	maj

V IZVORI FINANSIRANJA

Za realizaciju Programa upravljanja zaštićenim područjem Park prirode Komovi za 2022. godinu potrebno je obezbijediti namjenska sredstva za:

1. Čuvanje i unapređenje zaštićenog područja (obilazak terena, oprema za rendžersku službu, administrativni poslovi, obuka rendžerske službe, materijalni troškovi, zarada za zaposlene)
2. Obilježavanje zaštićenog područja (troškovi izrade i postavljanje novih tabli, održavanje, postavljanje mobilijara)
3. Prikazivanje zaštićenog područja (troškovi izrade brošura i info panoa)
4. Praćenje stanja zaštićenog područja (izrada stručnih studija, naučno istraživački rad)
5. Administrativni troškovi

Budžetom Glavnog grada za 2022. godinu, opredijeljena su sredstva u iznosu od 150.000,00 eura za obavljanje aktivnosti na zaštiti i unaprjeđenju parkova prirode na teritoriji Glavnog grada. Iznos od 22.000,00 eura opredijeljen je za nabavku potrebne opreme i izradu neophodnih stručnih studija za Park prirode Komovi, dok će ostale aktivnosti se finansirati iz eksternih izvora, donacija i odobrenih projekata.

DIREKTOR
Dragutin Đeković